

La Timișoara, „Turandot” spectacular

(Costin Popa – 21 noiembrie 2014)

Festivalul Internațional „Timișoara muzicală” a ajuns la cea de-a XXXIX-a ediție dedicată teatrului liric. În lunile octombrie și noiembrie, melomanii din municipiul de pe Bega au fost regalați cu opt spectacole speciale, pe care Opera Națională Română Timișoara le-a oferit în distribuții atractive.

În seara inaugurală s-a prezentat „Tosca” de Puccini, cu Dragana Radaković din Serbia, Hector Lopez și Carlos Almaguer din Mexic. A urmat „Nabucco” de Verdi cu aceiași Dragana Radaković și Carlos Almaguer, cărora li s-au adăugat Alexandru Moisiuc, solist al Operei de Stat din Viena și Cristian Bălășescu. „Faust” de Gounod i-a avut ca protagoniști pe Luca Lombardo (Franța), Narcisa Brumar, Bálint Szabó, debutantul George Proca și Cristina Vlaicu, „Traviata” de Verdi pe Cristina Păsăroiu din București, Florin Guzgă din Iași și Dan Patacă, „Adriana Lecouvreur” de Cilea pe Carmen Gurban din Cluj-Napoca, Călin Brătescu din București, Mirouslava Yordanova din Bulgaria și Dan Patacă, iar „Trubadurul” de Verdi pe Tito You (Republica Coreea), Lăcrămioara Cristescu, Mzia Nioradze (Georgia), Cristian Bălășescu și pe Adrian Sâmpetrean, tânărul bas clujean care desfășoară o importantă carieră emergentă în Occident. Totul a fost dirijat de italianul David Crescenzi, un obișnuit al Operei timișorene.

De la Belgrad, a sosit ansamblul Operei Naționale care a adus producția lui Dejan Miladinović „Olandezul zburător” de Wagner, cu soliștii Miodrag D. Jovanović, Ana Rupčić Petrović, Dejan Maksimović, Nenad Jakovljević, Dubravka Filipović, Danilo Stošić, sub conducerea muzicală a Anei Zorana Brajović.

Pentru încheierea festivalului, directorul general al Operei, Corneliu Murgu, a ridicat din nou bagheta regizorală (după „Trubadurul” de anul trecut) și a propus o nouă montare cu „Turandot” de Puccini, titlu în care interpretase de peste 280 de ori rolul Calaf, în cei 25 de ani de prodigioasă carieră internațională. Premiera a atras un număr record de melomani.

Amplă desfășurare muzicală

„Turandot”, cântecul de lebedă puccinian, se cântă pe scară largă în lume în versiunea terminată de Franco Alfano (duetul final și încheierea operei, ce urmează scenei morții lui Liù), în pofida unei recente alternative a lui Luciano Berio, care însă nu s-a impus. Partitura originală Ricordi, cu finalul lui Alfano, a fost folosită și la Timișoara.

Opus monumental, cu extinse pagini corale și ample desfășurări orchestrale, cu arii de extremă dificultate și rară coerență dramaturgică, „Turandot” seduce peste timp grație desfășurărilor grandioase și spectaculozității vocalității. Este un opus în care echilibrul conceptual este primordial, la care se adaugă, indispensabilă, performanța vocală.

La Timișoara, știința stilului puccinian, gândirea analitică profundă asupra partiturii, dimensionările masive și nelipsita emoționalitate a portativelor maestrului de la Torre del Lago, au fost virtuțile pe care dirijorul David Crescenzi le-a înfățișat cu prisosință, în conturarea unui spectacol viu, dinamic și, totuși, sensibil. A reușit demersurile sale în conjuncție cu două excelente ansambluri, corul (pregătit de Laura Mare) și orchestra Operei timișorene (concert-maeștri Ovidiu Rusu și Corina Murgu), aflate în forma lor cea mai bună, confirmându-și astfel valoarea. Crescenzi le-a forjat în sensurile dorite, la care a adăugat lucrul cu cântăreții, impecabil din punct de vedere stilistic, pornind de la darurile fiecărui interpret, pe care le-a modelat către o cât mai veridică redare a specificului puccinian. În afara principalilor, un exemplu concludent vine dintr-o zonă de detaliu și culoare, aceea a interpreților celor trei miniștri Ping, Pang și Pong, George Proca, Cristian Bălășescu, Remus Alăzăroae. Toți au cântat exemplar, cu accente bine cumpănite, cu intenții amănunțit gândite, care au redat și umorul, și ironia amară, și visarea.

Reușită regizorală

„Turandot” este o operă cvasi-concertantă, cvasi-oratorială, statică. Marile mase corale sunt aproape imobile, comentatoare fixe ale întâmplărilor. A fost meritul regizorului Corneliu Murgu că a activat scena, i-a dăruit vivacitate și realism, făcând-o să pulseze. O lume pestriță, mișcătoare, energetică, participativă a însoțit fiecare moment de ansamblu. În plus față de popor și demnitari, platoul s-a umplut de soldați, paznici, zbiri, călăi, „cadâne” ispititoare (balerinii și balerinele coregrafei Carmen Cojocar), de Corul de copii al Operei (dirijor Corina Cranciova de la Muzeul Banatului Timișoara) cu firave și prea timide voci. Superb a fost momentul defilării „lampionilor” în scena adorației astrului nopții din primul act.

Marele tablou al celor trei miniștri din actul al II-lea nu a rămas numai la nivelul expunerii vocale (excellentă, cum spuneam), ci a adăugat destul interes scenic. Ping, Pang și Pong au fost coafați și îmbrăcați în costumele de ceremonie, în timp ce cântau.

Reușita lui Corneliu Murgu vine și prin profilul caracterologic rezervat principalilor. Turandot, întrupată de frumoasa soprană Dragana Radaković, cea cu siluetă de invidiat într-o lume de corpolente interprete ale rolului „principesei de gheață”, a fost și rigidă, dar și umană, și necruțătoare, dar și emotivă, cedând la final fiorilor iubirii. Această Turandot a emanat feminitate și nu a fost rău deloc. Mai mult decât atât, a părut o suverană destul de populară, întrucât nu s-a sfiit să avanseze până în mijlocul supușilor, în marea scenă a „întrebărilor” din actul secund. Interesant personaj, modern în joc și atitudine.

În conturul pe care regizorul l-a rezervat eroilor importanți, imediat vine emoționalitatea cu care soprana Narcisa Brumar a trăit rolul sclavei Liù.

Câteodată distant, fără străfulgerări la prima întâlnire cu Turandot dar, mai apoi, încrezător în steaua sa și pe deplin îndrăgostit a fost tenorul Bogdan Roman (Calaf).

Basul Octavian Vlaicu a exprimat întreaga durere a lui Timur, regele exilat al Tartariei.

Costume spectaculoase

Fără îndoială, Corneliu Murgu este un făuritor solid de personaje, un sensibil și atent lector al tramelor. L-a sprijinit în demersul său, semnatarul decorurilor și costumelor, italianul Mario de Carlo, vechi și tradițional colaborator al Operei timișorene. După ce am văzut recent propria-i producție cu „Lucia di Lammermoor” la Cluj-Napoca i-am recunoscut și aici design-ul clasic preferat: o scară centrală monumentală, decorul masiv, simetric, pe fundalul căruia se deschide poarta palatului imperial.

Dar marea și originala creație a lui Mario de Carlo a fost, la Timișoara, desenul costumelor. Luxuriante, fastuoase, strălucitoare, colorate armonizat și simbolic, cu un mesaj de actualitate, de care Corneliu Murgu, desigur, nu este străin. Da, cele trei somptuoase rochii (aurie, neagră, argintie) ale eroinei principale puteau fi purtate la orice bal tematic, chiar în epoci care merg până aproape de cea modernă. Singure, bogatele coroane, paruri, podoabe au făcut trimitere la anii legendari ai acțiunii. Transformarea spectaculară, „lovitura de scenă”, a venit la final, când principesa cu alură de fotomodel a apărut într-o superbă rochie de un roșu aprins, roșul pasiunii și dragostei, cu care ar fi putut defila pe orice „catwalk”. Și celelalte costume au fost desenate cu minuție, bine integrate în atmosfera Chinei milenare.

S-a cântat bine

Soprană lirică-spintă, verdiană excelentă, Dragana Radakovič a pășit cu curaj în teritoriul dramatic, prin teribilul rol Turandot. L-a studiat, l-a preparat cu atenție și i-a dăruit accentuările, atacurile acute de sunet atât de periculoase, cu preocupare pentru incisivitate și penetranță. Plăcuta, calda timbralitate a artistei a servit conturului uman cu care a conceput personajul. În registrul înalt, un vibrato câteodată destul de larg, s-a insinuat.

Dragana Radakovič

Dragana Radakovič
(actul al II-lea)

George Proca, Cristian
Bălășescu, Remus Alăzăroae

Narcisa Brumar

Bogdan Roman

Dragana Radakovič
(actul al III-lea)

Narcisa Brumar
și Bogdan Roman

Octavian Vlaicu

Octavian Vlaicu, Narcisa
Brumar și Bogdan Roman

L-am numit cândva pe Bogdan Roman „prințul acutelor spinte, ferme, puternice și bogate”. Spectacolul timișorean mi-a confirmat aprecierea, tenorul ridicând sala în picioare cu un „squillo” deosebit, într-o partitură ofertantă. Roman este foarte tânăr și preocupările în continuare trebuie să fie orientate pentru ridicarea registrului mediu la nivelul celui înalt, pentru omogenizări și redări adâncite, mai puțin mecanice (aria „Non piangere Liù”).

Soprana Narcisa Brumar a cântat cu sensibilitate, expunând un glas frumos, impregnat de lirism, cu care a modelat frazele în expresivitate și nuanțări subtile (superb filajul pe nota de Si bemol acut din finalul ariei „Signore, ascolta!”). Pianissimele suave, emoționante, au continuat și în aria „Tu che di gel sei cinta” (actul al III-lea), a cărei frază finală, totuși, suportă mai multă continuitate.

Cu voce rotundă, plăcut îmbrăcată în armonice, a cântat basul Octavian Vlaicu (Timur).

În afara rolurilor Ping, Pang și Pong, alte personaje au fost întrupate de Sabin Plăcintă Ciurescu (un Împărat Altoum deloc decrepit și demolat), Marius Goșa (Mandarinul, cu glas nu foarte concentrat), Victor Geru (Principele persan), Manuela Ardelean (Călăul Pu-Tin-Pao în travesti).

...În caietul-program al Festivalului Internațional „Timișoara muzicală”, Opera Națională Română anunță premierele anului 2015: „Contesa Maritza” de Kálmán, „Aida” de Verdi și „Norma” de Bellini. Așteptăm cu interes.